

IZING MARCELL

Kocziszkó Éva: *Antifilozófusok huszonöt időszerű kérdése a kereszténységhez*
Károli Gáspár Református Egyetem, L'Harmattan Kiadó,
Budapest, 2014

A kereszténység 2000 éves hagyományának problémaköreit tárgyalja Kocziszkó Éva könyve, amely, mint előszava leszögezi: nem teológusok, filozófusok életútját hivatott bemutatni, s nem a keresztény hit történetéről akar áttekintést adni. Azt a célt tűzte ki maga elé, hogy neves gondolkodók bibliaértelmezésein keresztül ismertesse meg a ma hívőit azzal a hittel, melyet Pál apostol, Szent Ágoston vagy éppen Michelangelo képviselt.

A kötet logikusan felépített, az esszék párbeszédben állnak egymással: előfordul, hogy egy esszé felvet egy problémát, s a következő válaszolja meg a kérdéseket. Kocziszkó öt részre osztotta monográfiáját; ezek egy-egy problémakört vizsgálnak. Az első a lélekről, a második a nyelvről és annak funkcióiról, a harmadik Isten és ember érzékeléséről és érzékelhetőségéről, a negyedik az egzisztenciáról és végül az ötödik a társadalomról és a politikáról szól. Egyfajta linearitás érzékelhető a tematikában: az absztrakttól a pragmatikus felé halad, míg végül elérkezik a jelenkor egyik legproblematisabb aspektusához, az állam és a társadalom kérdésköréhez. Az egyes gondolkodók a részeken belül nem tartoznak feltétlenül egy iskolába, és nem osztoznak egy véleményen – filozófusok, teológusok, művészek és fizikusok vezetnek be az olvasót az általuk megtapasztalt és magyarázni kívánt hit világába. Az olvasó sokrétű és értékes tudásra tehet szert a huszonöt rövid esszéből álló, illusztrált monográfia végigolvasásával.

A bevezető írás megelőzi az öt nagyobb egységet, témája Pál *Korinthusiakhoz* intézett levelei. Az első egység címe: *A lélek mélységei*; a lélek aspektusaival foglalkozik az önismerettől kezdve a kísértéseken át egészen a szerelem és a megváltás fogalmáig. Az első szerző itt Szent Ágoston, témája az önismeret és az a mód, ahogyan Isten láthat, ismerhet minket. Míg Ágoston a test és a lélek, jó és rossz eredetét és szembenállását firtatja, addig Blaise Pascal és Johann Kaspar Lavater úgy gondolkodik az önrészről és annak szeretetéről, mint bűnös érzelemről, hiszen az ember eredendően bűnös. Morálisan jó vagy pedig bocsánatos bűn önmagunk szeretete? – Erre a kérdésre Kierkegaard kísérel meg pozitív választ adni, miszerint az ember önmagába vetett hite az Istenbe vetett hit, és aki nem hisz önmagában, öngyilkosságot követ el. Végül az egység befejezéseként, Kierkegaard a szerelem és megváltás gondolatával foglalkozik egy mitikus csábítás allegóriájában.

A második rész (*Írás, nyelv, költészet*) pragmatikusabb, mégis elvont kérdéseket vet fel. Pragmatikusabb, mert olyan esszéket is tartalmaz, amelyek a nyelvhasználat, vagy éppen a nyelvek eredetének vallási okait firtatják. Más írások viszont Isten

lírai értelmezéseit, egzisztenciájának lírai műveken keresztül való igazolásait mutatják be. Így assisi Szent Ferenc egyik legismertebb műve, a *Naphimnusz* is megjelenik a témák között: tárgya a teremtmények becézésének legitimitása. Nem csak az állatok, égitestek vagy épp az elemek testvérként való kezelését, de az Istennel való bensőséges kapcsolatot is vizsgálja. Az ezutáni esszék teodiceaként is felfoghatók, Isten intencióit, mibenlétét fejtik ki a nyelvben, költészetben, beszédben.

A harmadik rész a test és lélek kapcsolatával foglalkozik. Az első kérdés Isten megtestesülése, amit Eckhart mester nyomán Kocziszký nem csak az evidens Fiú-értelmezésre vezet vissza, hanem egy sokkal inkább történelem előtti, paradicsomi eseményre, Ádám és Éva első ruhájának készítésére, melyet Isten ad át nekik, hogy a Paradicsomból kiűzetvén testüket eltakarják. Az ezt követő esszé a férfi és nő egymáshoz való viszonyát vizsgálja a teremtéstől kezdve, a házasságon és a szaporodáson keresztül, azt tartva szem előtt, hogy az első nő tulajdonképpen a „férfiből” lett, és a házasság révén újra egyesül a testük és lelkük. Az utolsó írás itt egy olyan spirituális eseményről számol be, amely idegen személyek, vagy inkább lelki társak találkozásakor történik: ismeretlenek egymásra ismernek; szavak nélkül is megértik egymás gondolatait. A már az előző fejezetekből megismert Lavater írása mutatja be lélek és test testen kívüli egybefonódását.

A következő rész az időbeliségen, ok-okozat viszonyán, a nagy mértéken gondolkodik. Szent Ágoston *Vallomások* című, talán laikus körökben is ismert művének az időhöz kapcsolódó passzusai elevenednek fel az első esszében. Már-már heideggeri hangot üt meg az idő, múlt és jelen tulajdonságain töprengő Ágoston, aki arra a következtetésre jut, hogy csak Isten az idő ura, és az emberiség eredménytelenül próbál kiszakadni a múlt és jövő gondolatának rabságából. A könyv egyik legizgalmasabb esszéje követi Ágoston gondolatait: Michelangelo egyik szonettje jeleníti meg a géniusz aggályait saját művészetével kapcsolatban. Michelangelo élete utolsó szakaszában számos olyan irodalmi művet írt, amelyek számvetések, esetleg bűnbocsánatért való esdeklések. Az esszé a bálványimádás problémakörét járja körül: festményei, szobrai és szakmai befolyása vajon nem bűnös dolgok-e, melyek miatt a művész a purgatóriumban köt majd ki? Vajon az Istentől származó tehetség elnyomása nem nagyobb bűn-e mint az Istenábrázolás?

A monográfia utolsó része a társadalommal és politikával foglalkozik, és talán a legaktuálisabb kérdéseket intézi a kereszténységhez az utolsó öt esszé, köztük József Attila istenes verseinek elemzése. A költő Istent, mint építőkövet látja, de nem-hívó mentalitása miatt haszontalan malterrá, Krisztushabarccsá redukálja a hit szerepét az akkori társadalomban. Ezt követően a monográfia talán legproblematisabb, és a keresztény dogmák szempontjából a legérdekesebb esszéje következik. Dietrich Bonhoeffer evangélikus lelkészként szolgált a második világháború náci Németországában. Nyíltan felvállalta ellenérzéseit a nácizmussal szemben, és a német ellenállás tagja is volt. Bonhoeffer több akciónak is a részese volt, többek között egy Hitler ellen elkövetett merénylet kísérletének is. Az akció megghiúsulása után Bonhoeffer börtönbe került, majd 1945-ben kivégezték. De hogyan is merülhet fel egy lelkészben, hogy emberéletet vegyen el? A legfőbb bűnök közé tartozik

a gyilkosság – ám lehet-e tétlen egy igaz keresztény ilyen mértékű embertelenség közepette? Az esszé a dogmák és a lelkiismeret szembenállását vizsgálja egy nagyon is releváns és időben a mához közelebb álló esemény alapján.

Az Antifilozófusok huszonöt időszerű kérdése a kereszténységhez olyan monográfia, amely a ma emberét szólítja meg. Bátran ajánlom a könyvet minden olyan olvasónak, akadémikusnak és laikusnak egyaránt, akit érdekel a keresztény világnézet és a nyugati civilizáció alapjainak kritikus megközelítése, problémái lehetséges megoldásának feltérképezése.

Formai kéréseink szerzőinkhez

A szöveget Word formátumban, *docx* vagy *doc* kiterjesztéssel kérjük elektronikus úton megküldeni a következő címre: orpheusnoster@googlegroups.com. Általában maximum 1 szerzői ív (40 000 leütés szóközökkel, jegyzetekkel, bibliográfiával együtt) terjedelmű cikkeket várunk, de ennél jelentősen rövidebb cikk közlését is szívesen vállaljuk. Recenziók esetében a várt terjedelem körülbelül 5–10 000 leütés.

A szöveget a lehető legkevesebb formázással kérjük. A főszövegben használt alapbetűtípus 12 pontos Times New Roman legyen, a lábjegyzetben 10 pontos Times New Roman. Ha a szöveg különleges fontkészletet is igényel, kérjük csatolni a fontkészletet, valamint a cikket *pdf* formátumban is. A főszöveget sorkizártan, 1,5-es sortávolsággal, a bekezdések elején behúzás nélkül kérjük; a lábjegyzetet sorkizártan, szimpla sortávval.

Hivatkozásokat lábjegyzetben és nem végjegyzetben kérünk. Külön irodalomjegyzék, bibliográfia a tanulmány végén nem feltétlenül szükséges, de szívesen vesszük, különösen, ha egy szerzőtől több művet is idéznek. Ilyen esetben javasoljuk a jegyzetekben a szerző és évszám alapján történő rövid hivatkozást. Ha nincs külön irodalomjegyzék, az első alkalommal való idézést teljes formában kérjük, utána pedig szerző és évszám alapján történő rövid hivatkozással. Kérjük, az *i. m.* hivatkozást csak abban az esetben használják, ha az adott szerzőtől csak egy művet idéznek. Kereszthivatkozások ne legyenek.

A szerző vezetéknevét kiskapitálissal kérjük, folyóiratcikk, könyvfejezet címét idézőjelek között, normál betűvel, folyóirat, könyv címét dőlt betűvel.

Hivatkozások teljes lábjegyzetben:

– könyvek, könyvfejezetek esetében

SZERZŐ: *Cím*, Kötetszám, Kiadás helye, Kiadó, Évszám, Hivatkozott oldalak.

SZERZŐ: „Fejezetcím”. In Uő: *Könyvcím*, Kötetszám, Kiadás helye, Kiadó, Évszám, Hivatkozott oldalak.

– gyűjteményes kötetek és bennük megjelent írások esetében

SZERKESZTŐ – SZERKESZTŐ (szerk.): *Cím: Alcím*, Kiadás helye, Kiadó, Évszám.

SZERZŐ: „Cím”. In Szerkesztő – Szerkesztő (szerk.): *Cím: Alcím*, Kiadás helye, Kiadó, Évszám, Hivatkozott oldalak.

– folyóiratcikkek esetében

SZERZŐ: „Cím”. *Folyóirat címe*, Évfolyam római számmal, Évszám/Sorszám. Hivatkozott oldalak.

– heti- és napilapokban megjelent cikkek esetében
SZERZŐ: „Cím”. *Lap címe*, Évfolyam, Lap száma, Évszám. Hónap. Nap. Oldalszám.

Hivatkozások rövid lábjegyzetben:

– egy szerző egy művének használata esetén
SZERZŐ: i. m. Hivatkozott oldalak.

– egy szerző több művének használata esetén
SZERZŐ (Évszám): Hivatkozott oldalak.

– az előző lábjegyzetben hivatkozott irodalom másik szövegrésze esetében
Uo. Hivatkozott oldalak.

Minden esetben pontos irodalmi hivatkozást kérünk, megjelölve a kezdő és záró oldalszámot (tehát nem 230sq. formában), a kettő között gondolatjellel [–]. Kérjük, az oldalszámot csak abban az esetben egyértelműsítsék p. (pp.) betűkkel, ha az idézett mű jellegéből (katalógus, képkötet) következően egyébként nem volna világos, hogy oldalszámról van szó. Internetes hivatkozások esetén kérjük ellenőrizni, hogy az idézett oldal elérhető-e még, s kérjük a hivatkozás, ill. az ellenőrzés dátumát is feltüntetni.

Kérjük, klasszikus auktorok idézésénél ne alkalmazzanak kiskapitálist. Az auktorok nevét és műveik címét lehet a szakmában bevett rövidítésekkel külön magyarázat nélkül alkalmazni. Tudományos közéletünkben kevésbé ismert folyóiratok, sorozatok, kézikönyvek címét vagy ne rövidítve írják, vagy az irodalomjegyzék (illetve ennek hiányában a cikk) végéhez csatoljanak rövidítésjegyzéket.

Az idegen nyelvű, latin betűs kifejezéseket és idézeteket kérjük dőlt betűvel szedni, a görög, héber, kopt és szír idézeteket a megfelelő betűvel (más nyelvű szövegeket is szívesen látunk eredeti írásmóddal). Kérjük, hogy ne külön görög, héber stb. betűkészletet használjanak, hanem unicode betűket (ha egyes ékezetes betűket az alapbetűtípussal nem tudnak létrehozni, Palatino Linotype betűt ajánlunk)! Dőlt betűs idézet elején és végén nem szükséges idézőjelet használni. Ha az idézet zárójelen belül szerepel, a zárójel is legyen dőlt.

A görög neveket a szerző szándéka szerint tudományos vagy magyaros (az Akadémiai Helyesírásnak megfelelő) átírásban, egy cikken belül következetesen kérjük. Kérjük, görög neveket – latin auktor idézését kivéve – ne írjanak át latinosan (pl. Achilles, Homerus).

Képek esetén a képaláírásokat a szöveg legvégén beszámozva kérjük megadni. A képeket ne ágyazzák be a dokumentumba, hanem külön képfájlban, a lehető leg

nagyobb méretben és felbontásban (min. 1000×1000 pixel) küldjék, és a szövegben jelöljék meg, hová szerkesszük be azokat.

A tanulmányokhoz kérünk kb. 10–15 soros angol, német, francia, olasz vagy latin nyelvű rezümét a cikkkel közös fájlban, a szöveg végén. Kérjük, hogy szerzőink nevük mellett adják meg a következő információkat: születési év; tudományos fokozat; a tudományág, melynek művelőjeként a „Számunk szerzői” rovatban szeretnék magukat azonosítani; oktatási-kutatási hely. Recenziók esetében a recenzeált mű minden könyvészeti adatát kérjük a cikk címében, ill. alcímében megadni.

A korrektúrát a Word *Eszközök* menüjének *Változások követése* gombja alatt a *Módosítások elfogadása vagy elvetése* lehetőségénél, az *Elfogadja*, ill. *Elveti* gombokkal az adott helyen jelezve kérjük vissza.

Authors should submit Word files (written in a recent version of MSWord) to the email address <orpheusnoster@googlegroups.com>. Articles and essays should not normally exceed 40 000 characters (including spaces, notes, and bibliography), however The Editorial Board welcomes much shorter manuscripts, too. Book reviews should be between 5000 and 10 000 characters in length.

The following general rules should be followed: text alignment is left and right justified (centered text); non-indented paragraphs; use as little formatting as possible, and italics where appropriate; do not add extra space between paragraphs; if using special fonts and characters, font file(s) and a copy of the manuscript in PDF format should be sent to the given email address. Main text: Times New Roman 12-point type; line spacing is 1.5. Footnotes: Times New Roman 10-point type; should not be separated by a full blank line; line spacing is single.

Use footnotes, not endnotes (i. e. eliminate from the main text unnecessary bibliographical data or parenthetical references to sources). Give complete bibliographical information the first time a work is referenced (opening and closing pages of an article, then the specific pages referred to, using the bare number only, no „p.” or „pp.”) and also give an individual footnote for each detail to be documented. Subsequent citations should use a short reference; decide on a standard or clear abbreviation for use after the first occurrence, but avoid complicated or ugly acronyms. The title of an article in journal or collection should be in single quotation marks. The title of a journal or book (including collections) should be in italics.

Cross-references should be avoided. References should not be necessarily gathered into a bibliography at the end of the manuscript. In that case the author's name and the year of publication should be given in the subsequent mentions (in footnotes only).

Manuscript references include the location of documents, description and folio. Online references should include URL and followed by the date accessed in square brackets.

Quotations should be given within single quotes (use double quotes only inside single quotes). Longer ones of more than three lines should be indented as a separate paragraph without quotes. Foreign-language texts in Roman type should be in italics. For non-Roman texts (Greek, Hebrew, Coptic, Syrian, etc.) use Unicode fonts.

Figures (tables, illustrations, photos and other artworks) should not be embedded in the text, but submitted separately in JP(E)G or TIF format; properly cropped line drawings should have a resolution of at least 600 dots per inch, greyscale and colour of at least 300 dots per inch at their final size. Colour figures should be supplied in CMYK (not RGB) colours.

A FOLYÓIRAT A KÖVETKEZŐ BOLTOKBAN KAPHATÓ

L'Harmattan Könyvesbolt

Írók Boltja

Gondolat Könyvesház

Párbeszéd Könyvesbolt

ELTE TTK-TÁTK Hallgatói Bolt

Budapesti Teleki Téka

Pécsi Antik Kft. Könyvesboltja (Szent István Könyvesbolt)

ELTE Eötvös Kiadó jegyzetboltjai

Nyitott Műhely

Megrendelhető az orpheusnoster@googlegroups.com címen.

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

EMŐKE HORVÁTH

La guerra cristera mexicana y la iglesia católica húngara

JOSÉ ANTONIO SÁNCHEZ ROMÁN (Universidad Complutense de Madrid)

Buscando un lugar en el mundo: la Sociedad de Naciones y la inserción internacional de América Latina.

MÓNIKA SZENTE-VARGA

Diplomatic relations between Hungary and the Central American countries after World War II

MARCEL NAGY

“Una preciosa margarita arrojada á la voracidad de los cerdos”. La democracia en el pensamiento conservador mexicano decimonónico

DÓRA BAKUCZ

Leopoldo Lugones y los orígenes de la minificción palimpséstica en Argentina
Reescrituras del mito de Orfeo y Euridice

LÉNÁRT ANDRÁS

Latin-Amerika a Monroe-doktrína (1823–2013) árnyékában

ZOLCSÁK ATTILA

A guatemalai forradalom (1944-1954), mint a periféria forradalma

ÉLŐ CSENGE–FÜZI IMOLA–MIKLÓS ESZTER–SZÉNÁSI RÉKA–TÁBORI GÁBOR
–TOMORI KITTI:

Sepsi E.–Nagy J.–Vassányi M.–Kenyeres J., eds., *Indigenous Perspectives of North America. A Collection of Studies*. Edited with the Assistance of J. Fülöp and J. W. Oberly. Cambridge Scholars Publishing: Newcastle upon Tyne, 2014.

BAKOS ÁRON

Beszámoló a II. Latin-Amerika Szimpóziumról – KRE BTK, Budapest,
2015. október 30.